

K dosažení co možná nejvyšší kvality života pomáhají pacientům po

mrtvici nejen moderní metody, ale také jejich vlastní aktivní přístup k terapii.

Cévní mozková příhoda (CMP) je akutní onemocnění, při kterém dochází k poškození mozkové tkáně v důsledku poruchy krevního zásobení. Tento stav bývá většinou (až v 85 procentech případů) způsoben ucpáním cévy krevní sraženinou, méně často

pak prasknutím cévy a následným krvácením do mozku. U nás toto onemocnění ročně zasáhne na třicet tisíc obyvatel, nejohroženější kategorií jsou senioři nad šedesát let. CMP se však nevyhýbá ani mladším ročníkům – podle statistik postihuje čím dál mladší lidi, a to včetně třicátníků.

NOVÉ METODY po cévní

Neléčená hypertenze zvyšuje riziko CMP.

Rizikový faktor číslo jedna: Vysoký krevní tlak

„Mezi nejvýznamnější rizikové faktory vzniku cévní mozkové příhody patří poruchy srdečního rytmu a metabolismu krevních tuků, cukrovka či kouření. Zcela zásadní roli však hraje vysoký krevní tlak, který je považován za faktor nejrizikovější a také nejčastější. Vlivem jeho dlouhodobého působení dochází k poškozování vnitřku cévních stěn a jejich kornatění, takzvané ateroskleróze. Cévy poté mají nerovný povrch, což vede k tvorbě lokálních sraženin, které mohou cévu ucpat a zamezit průtoku krve,“ uvádí MUDr. Libor Musil, primář rehabilitačního oddělení Rehabilitační kliniky Malvazinky v Praze.

NÁVRAT DO ŽIVOTA

Včasná rehabilitace je zcela nezbytná k tomu, aby pacient co nejdříve získal zpátky svou soběstačnost.

REHABILITACE mozkové příhody

Při CMP se vždy hraje především o čas

Pro pacienty po cévní mozkové příhodě je rozhodujícím faktorem čas. S akutní léčbou i rehabilitací je nutné začít co nejdříve. „Po kvalitní akutní péči o pacienta s poškozením centrální nervové soustavy musí rychle následovat koordinovaná neurorehabilitace. Bez ní je šance na návrat k běžnému životu jednoznačně nižší. Neurorehabilitace začíná už od prvních dnů hospitalizace jak u pacientů s lehkým postižením, tak v případech hlubokého bezvědomí. Jedná se o komplex léčebných procesů, jejichž cílem je zotavení pacienta po poškození nervové soustavy a minimalizování nebo kompenzace změn z toho plynoucích. Samotná rehabilitace zahrnuje různé formy smyslové a motorické stimulace, pomocí kterých fyzioterapeut, ergoterapeut, logoped a další odborníci pacienta aktivují. Cílem je zvládnout základní úkony, aby byl postižený co nejdříve soběstačný. Pomáhají mu například znovu se naučit mluvit, chodit, psát a obnovit běžné činnosti každodenního života, jako je oblékání, osobní hygiena a řada dalších,“ říká MUDr. Musil.

Pacienti mohou cvičit až několik hodin denně

Při rehabilitaci se klade důraz na obnovení pohybových funkcí. S pomocí fyzioterapeuta se pacient znovu učí vykonávat základní pohyby stejně, jako je tomu u malých dětí, když se učí například nějaký sport. Nový pohyb pacienti provádějí opakovaně a s postupně se zvyšující zátěží.

„V současné době je tendence preferovat přístupy, které jsou zaměřeny na intenzivní fyzickou aktivitu, kdy pacient rehabilituje i několik hodin denně – nejlépe samostatně pod dozorem. Hojně se rovněž využívá kombinace více přístupů. Například se do svalu, který je po poškození mozku trvale zvýšeně napjatý a omezuje pohyb, aplikuje uvolňující látka snižující napětí. Tento sval je poté dlouhodobě protahován, aby se předšlo jeho vazivové změně, a zároveň jsou aktivně posilovány svaly, které tento zvýšeně napjatý sval omezovaly v pohybu,“ vysvětluje lékař.

Při rehabilitaci nově pomáhají také roboti

K novým trendům v oblasti neurorehabilitace se řadí robotická terapie, kterou je možné díky individuálnímu naprogramování přizpůsobit přesně podle potřeb konkrétního pacienta. „Výhoda roboticky asistované rehabilitace je především v tom, že umožňuje časté opakování pohybu, čímž zvyšuje pravděpodobnost úpravy hybnosti, a to navíc bez projevů únavy, jako je tomu u člověka vykonávajícího terapii. V současné době je považována za vhodný doplněk péče. Naopak čistě robotická rehabilitace vykazuje horší výsledky než kombinace fyzioterapeuta a robot. Dalším nesporným benefitem je zpětná vazba, kterou robot poskytuje prostřednictvím displeje. Na něm se zobrazují nejen čísla a statistiky určené pro lékaře, ale například i hra založená na pohybu, který má postižený provádět. Umožňuje tedy zároveň přehledné vyhodnocení, díky kterému lze měřit pokrok v terapii, hodnotit pohyb a další ukazatele zdravotního stavu, ale i motivující zpětnou vazbu pro pacienta,“ uvádí MUDr. Musil.

Zrcadlo aneb jak oklamat mozek

Poměrně novým přístupem v rámci rehabilitace po CMP je i terapie pomocí zrcadla (tuto metodu poprvé použil v 90. letech 20. století americký profesor V. S. Ramachandran, který se zabýval zkoumáním zrcadlových neuronů). Její princip

spočívá ve využití zpětné vizuální vazby, díky které dochází k takzvanému oklamání mozku. Nejčastěji se k ní přistupuje při jednostranném postižení horních nebo dolních končetin. „Při terapii je zrcadlo umístěno kolmo k pacientovi tak, že odráží zdravou končetinu, a postiženou zakrývá. On pak pohybuje zdravou končetinou a v zrcadle sleduje, jak tento pohyb vypadá. Při tomto vizuálním vjemu dochází k aktivaci poškozené části mozku postiženého, prováděný pohyb mu začíná připadat blízký a aktivita zbylých mozkových buněk poškozené části postupně uvádí do pohybu postiženou končetinu,“ popisuje primář Libor Musil.

Stimulace proudem a magnetickým polem

Velmi zajímavou, avšak zatím pouze experimentální metodou je transkraniální magnetická stimulace, při které se využívá zákonů elektřiny a magnetismu. Pomocí silného magnetického pole z cívky přiložené na lebku se aktivují postižené části mozku nebo se naopak odlišnou frekvencí výbojů potlačuje aktivita jiných oblastí ve zdravé hemisféře, aby nepřebírala funkci té poškozené.

Aktivace mozku nuceně navozenou terapií

Nuceně navozená terapie neboli CIMT (Constraint Induced Movement Therapy) představuje souhrn rehabilitačních technik, které rovněž zlepšují hybnost končetin po cévní mozkové příhodě. Základem této metody je stimulace mozku a využití jeho schopnosti adaptovat se – vytvářet nové spoje a dráhy, které zanikly v důsledku poškození. „Nuceně navozená terapie je zaměřena na kombinaci omezování zdravé a intenzivního používání postižené končetiny. V praxi to vypadá tak, že se postiženému zdravá končetina zafixuje třeba pomocí ortézy, v důsledku čehož je nucen používat tu nemocnou, a to po většinu dne. Při terapii pacient vykonává úkoly, které se zaměřují především na trénink zvládnání běžných aktivit každodenního života. Ve cvičení pokračuje i v domácím prostředí prostřednictvím zadaných úkolů. Postupně tak dochází ke zlepšení hybnosti postižené končetiny,“ dodává lékař. ●

